

VARHAISKASVATUKSEN AMMATILAISET TOIVOVAT SELKEYTTÄ VARHAISKASVATUKSEN SOSIONOMIN TYÖNKUVAAN JA TUKEA MONIAMMATILLISEEN TIIMITYÖHÖN

Joulukuussa 2025 valmistuvassa opinnäytetyössä *SoSECE-hanke: Varhaiskasvatuksen sosionomi moniammatillisessa tiimissä* tutkitaan varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan selkeyttämisen sekä moniammatilliseen tiimityön tukemisen kehittämistyötä Vantaalla sekä sitä, mitä varhaiskasvatuksen ammattilaiset ajattelevat työn organisoinnista sellaisissa tiimeissä, joissa työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi. Opinnäytetyössä selvitetään varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkemyksiä myös siitä, miten moniammatillisen tiimityön tukemista voidaan kehittää. Opinnäytetyössä tuodaan esille Vantaan kehittämistyön toimintatapoja, jotka ovat yleistettävissä käytettäväksi myös muualla Suomessa varhaiskasvatuksen kehittämistyössä. Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan selkeyttäminen on tärkeää ja ajankohtaista, sillä varhaiskasvatuksen tiimin jäsenten selkeät työnkuvat tukevat töiden organisoinnista ja vastuunjakoja tiimissä. Moniammatillisen tiimin työn organisointiin vaikuttavat muun muassa kasvattajien koulutus, osaaminen ja vahvuudet, lasten ja ryhmän tarpeet, keskustelu tiimissä sekä joustavuus päiväkodin arjessa. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset kaipaavat kaikille ammattiryhmille täydennyskoulutusta moniammatillisesta tiimityöskentelystä ja sen johtamisesta.

Vantaalla tehdään työtä varhaiskasvatuksen moniammatillisuuden kehittämiseksi

Vantaalla varhaiskasvatuksen sosionomit huomioidaan koulutussuunnitelmassa ja -ohjelmassa ja Vantaalla on erilaisia opintopolkuja varhaiskasvatuksen sosionomiksi opiskeleville. Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva on laadittu ja sitä on päivitetty. Vantaalla työnuraansa aloittavat varhaiskasvatuksen sosionomit saavat pidempään työtä tehneeltä ammattilaiselta mentorointia, joka tarkoittaa käytännössä tukea ja ohjausta työssä. Varhaiskasvatuksen sosionomeille järjestetään säännöllisesti vertaistapaamisia, joissa käsitellään erilaisia teemoja. Päiväkotien johtajia koulutetaan varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan sekä moniammatillisen tiimin toimintaan liittyvistä teemoista. Myös Laurea-ammattikorkeakoulu järjestää varhaiskasvatuksen moniammatillisesta tiimityöstä koulutusta yhteistyössä Vantaan varhaiskasvatuksen kanssa. Moniammatillisen tiimityön tukemiseen ja kehittämiseen on olemassa erilaisia työkaluja, joita ovat muun muassa toimintayksikön johtamisen ja kehittämisen suunnitelma, työyhteisön yhteisen kehittämisen suunnitelma sekä tiimeissä laadittava tiimisopimus.

Nämä edellä mainitut Vantaan varhaiskasvatuksen kehittämistyöstä mainitut toimintatavat voidaan hyvin yleistää käytettäväksi myös muualla Suomessa varhaiskasvatuksen kehittämistyössä. Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan laatiminen on tärkeää ja sitä tulee tarvittaessa myös päivittää ja näin pitää ajantasaisena. Työnkuvan laatiminen on tärkeä askel kohti varhaiskasvatuksen sosionomin selkeämpää työnkuvaa niin Vantaalla kuin muuallakin Suomessa. Vantaalla käytössä oleva mentorointi sekä varhaiskasvatuksen sosionomien yhteiset vertaistapaamiset voisi suositella otettavaksi käyttöön myös muualla, sillä ne tukevat niin varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan selkeyttämistä kuin ammatti-identiteetin vahvistumistakin. Tiimien käyttöön suunniteltu tiimisopimus on hyvä tuki moniammatillisten tiimien työskentelylle, työn suunnitteluun, arviointiin ja vastuualueiden jakamiseen.

Miia Porola

Moniammatillisen työn organisointiin vaikuttaa monet erilaiset asiat

Vantaalaisten varhaiskasvatuksen ammattilaisten mielestä keskeistä työn organisoinnissa on keskustelu tiimissä. Työnjakoon vaikuttavat olennaisesti se, millaista osaamista ja millaisia vahvuuksia tiimin jäsenillä on. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset näkevät, että vastuunjako tiimissä on tärkeää ja sillä varmistetaan se, että tietyt asiat tulevat tehdyksi, vaikka ne tehdään arjessa yhteisesti. Jokaisella ryhmässä ja jokaisella lapsella on omat tarpeensa, jotka ohjaavat työnjakoa ja moniammatillisen tiimin toimintaa. Työnkuvien, etenkin varhaiskasvatuksen sosionomin, selkeyttämistä päiväkodeissa kaivataan. Kasvattajien mukaan epäselvät työnkuvat hankaloittavat työn organisoimista tiimissä.

Varhaiskasvatuksen sosionomi tuo varhaiskasvatukseen sosiaalipedagogista näkökulmaa ja osaamista, johon kuuluu olennaisena esimerkiksi lasten ja perheiden osallisuuden ja toimijuuden vahvistaminen. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset mieltävät näiden lisäksi varhaiskasvatuksen sosionomin vastuualueisiin muun muassa verkostotyön, palveluohjauksen, tunne- ja kaveritaitojen tukemisen sekä vanhemmuuden tukemisen. Varhaiskasvatuksen sosionomin tuomalle osaamiselle ja näkökulmalle koetaan olevan tarvetta koko ajan enemmän. Varhaiskasvatuksen opettajan vastuualueisiin katsotaan kuuluvan tiimin pedagogisen johtajuuden, kokonaispedagogiikasta ja lasten yksilöllisistä suunnitelmista vastaamisen. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset näkevät kuitenkin tärkeänä varhaiskasvatuksen sosionomin sosiaalipedagogisen osaamisen hyödyntämisen myös varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa, etenkin silloin, jos perheellä on varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisalueisiin liittyviä tarpeita. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vastuualueiksi ajatellaan kuuluvan lääkehoito silloin, jos varhaiskasvatuksen lastenhoitajalla on lähihoitajan tutkinto. Myös hoidollinen työ ja havainnointi nähdään tärkeänä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan työnkuvana.

Työtä siis jaetaan kunkin moniammatillisen tiimin kasvattajan osaamisen ja vahvuuksien mukaan. Työnjako on kuitenkin päiväkodin arjessa joustava, sillä muuttuvissa tilanteissa tai esimerkiksi työvuorollisista syistä kirjaimellisesti noudatettu työnjako ei toimi. Varhaiskasvatuksessa korostuu työn tekeminen tiiminä. Moniammatillisen tiimin toimimista voidaan pitää laadukkaan varhaiskasvatuksen voimavarana ja hyvä tiimityö tukee laadukkaan varhaiskasvatuksen lisäksi myös työntekijöiden työhyvinvointia sekä pysyvyyttä.

Moniammatillisen tiimityön toteutuminen vaatii ymmärrystä moniammatillisuuden merkityksestä johtamisen eri tasoilla ja koulutustarjonnassa

Varhaiskasvatus on jatkuvasti muutoksessa maailman muuttuessa. Siksi myös varhaiskasvatuksen ammattilaisilta vaaditaan täydennyskoulutusta ja oman osaamisen ylläpitämistä. Varhaiskasvatuksen tiimien muuttuessa yhä enemmän moniammatillisiksi tiimeiksi, on tärkeää, että myös näistä teemoista on saatavilla täydennyskoulutusta kaikille ammattiryhmille. Täydennyskoulutus on tärkeää myös tiimien työtä tukeville päiväkotien johtajille. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset kaipaavat täydennyskoulutusta moniammatillisuudesta sekä kirjallista materiaalia työn tueksi päiväkodin arjessa. Johtajan rooli tiimien tukijana tunnustetaan varhaiskasvatuksessa ja moniammatillisuuden merkityksen tunnistaminen varhaiskasvatuksen voimavarana johtamisen eri tasoilla nähdään edistävän moniammatillisen tiimityön tukemisen kehittämistä.

Miia Porola

Jotta moniammatillisen tiimityön tukemista voidaan kehittää, tarvitaan myös paljon keskustelua omassa tiimissä sekä työyhteisössä. Yleisen ilmapiirin pitäminen positiivisena on tärkeää ja erilaisen osaamisen tunnistaminen oleellista, jotta sitä saadaan levitettyä yksiköissä laajemmin eri ryhmien ja lasten hyödyksi. Varhaiskasvatuksen sosionomin tuoma sosiaalipedagoginen osaaminen on tunnistettu myös varhaiskasvatuslaissa. Jotta moniammatilliset tiimit voivat toimia, tarvitaan varhaiskasvatukseen lisää varhaiskasvatuksen sosionomeja, jotka tuovat sosiaalipedagogista osaamista päiväkoteihin ja tiimeihin. Varhaiskasvatuksen sosionomien rekrytoinnin tuleekin olla aktiivista. Aktiivisen rekrytoinnin lisäksi saatavuuteen vaikuttaa ammattilaisten mukaan myös esimerkiksi rakenteellinen tasa-arvo, sillä palkkatasa-arvo varhaiskasvatuksen sosionomin ja varhaiskasvatuksen opettajan välillä ei vielä toteudu.

Opinnäytetyössä korostuu varhaiskasvatuksen ammattilaisten ääni

Opinnäytetyössä tärkeässä roolissa ovat Vantaalla työskentelevät varhaiskasvatuksen ammattilaiset, joiden kokemukset ja näkemykset opinnäytetyön teemoista ovat olennaisessa osassa koko prosessissa. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten ajatuksia kerättiin SoSECE-hankkeessa keväällä 2025 toteutetuissa puolistrukturoiduissa teema-haastatteluissa, joista saatua litteroitua aineistoa analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia käyttäen. Tietoa Vantaan varhaiskasvatuksen kehittämistyöstä saatiin myös sähköpostitse kehittämispäällikkö Katjamaria Halmeelta. Opinnäytetyön alustavia tuloksia käsiteltiin yhteiskehittämisen näkökulmasta varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa, jotta varhaiskasvatuksessa työskentelevien kasvattajien erilaiset näkökulmat tulevat huomioituiksi työssä.

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun SoSECE-hankkeen ja Vantaan varhaiskasvatuksen kanssa. Opinnäytetyön tekijä opiskelee Laureassa sosionomi (YAMK) -tutkintoa ja on työskennellyt pitkään varhaiskasvatuksen opettajana, mikä vaikutti osaltaan aiheen valintaan. Opinnäytetyöprosessi käynnistyi syksyllä 2024. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä kehittämistyössä vahvasti läsnä. Opinnäytetyön tuloksista voivat hyötyä SoSECE-hanke hankkeen tulevaisuissa vaiheissa ja Vantaan varhaiskasvatus tulevaisuudessa. Myös muut varhaiskasvatusta järjestävät ja kouluttavat tahot voivat hyötyä opinnäytetyön tuloksista, sillä opinnäytetyö on vahvasti työelämlähtöinen ja vastaa varhaiskasvatuksen ajankohtaisiin kehittämisen tarpeisiin. Varhaiskasvatuksen sosiaalipedagogisen osaamisen kehittäminen on tärkeää, jotta lapsille voidaan antaa mahdollisimman hyvät eväät heidän kasvaessaan aktiivisiksi toimijoiksi omassa elämässään, ihmissuhteissaan sekä yhteiskunnassa.

Lisätietoja:

Miia Porola

SoSECE-hanke: Varhaiskasvatuksen sosionomi moniammatillisessa tiimissä

Sosionomi (YAMK), Asiakaslähtöinen kehittäminen sosiaalialalla

Laurea-ammattikorkeakoulu

miia.porola@gmail.com